

KS

304

4

HET VIERDE DEEL

des

Cruydt-Boecks

van REMBERTVS DODONÆVS:

Inhoudende

De Beschrijvinge van't Cozen ende Graen / Pluckvruchten ende Haew-
vruchten: ende oock van de cruyden die in vochtige ende water-
achtige plaetsen / oft oock in't water selve wallen / ende
van meer ander diergelijck gewas.

Sestiende Boeck,

Van de geslachten van Cozen oft Graen.

VOORREDEN.

DE nu toe hebben wij de geslachten der cruyden die in het gheneesen oft in de Apoteken
nut ende gebuyckelijck zijn / in 't lange beschreven: ende daerom isst nu tijt dat wij comen
tot de beschrijvinge van de gene die het lichaem onderhouden / ende onder tghetal van
de Voedselen en Spijsen gerekent worden: naemlijck van de geslachten van Graet /
ende ander Voedende saden / ende van de Moescruyden.

Dan met den naem van Voedende saden oft Fruges worden begrepen alle de soor-
ten van't Cozen / en de Haewcruyden / dat is de Pluckvruchten oft Legumina, die men met de hant leest
ende pluckt: Welcke beyde geslachten van gewas in Latijn Cerealia semina, in Griecq Siera spermata,
oft Demetria spermata geheeten zijn. Dese willen wij nu alle beschrijven / met tgene dat heur aengaen
soude mogen / mijsaaders noch sommige ander cruyden / die daer eenige gelijckenis oft gemeynschap mede
hebben / ende daerom bij de selve oock met recht gevoecht behoorden te wesen.

Want bij de beschrijvinge van dit Voedende gewas moet oock gehandelt worden van alle dinghen die
men wt 't Cozenwerck pleegt te maecten / te weten van het Jar oft Gort / Chondius / Halica / Fragus /
Amydonck / oft Sijffel / Pilsana / Gepelde Gerste / Polenia / Wurt / Maza / Wynne / Mout / Rythum /
Bier / ende meer ander diergelijcke dinghen: de welke wel geen cruyden en zijn / maer wt dese Voedende
cruyden met smenschen handen gemaeckt ende bereydt worden.

Tot de selve beschrijvinge hooren oock veel ander Saden / die Theophrastus in sijn Achste Boeck ons
der het derde gheslacht van de Fruges oft Voedende Saden rekent / de welke van Galemus in 't Eerste
Boeck vande crachten der Voedselen / onder de Getwaeren gestelt ende getelt zijn: als zijn de saden van
Sesamum / Mostaert saet / Lijnsaet / Kempstaet / Fenigriet / ende ander diergelijcke / als Doekweydt: de
welcke hedensdaechs gebuyckelijck zijn ende gegeten oft anders genoten worden / oft in oude tijden onder
de spijsen gebuyckt plagen te wesen.

Boorts oock soo sullen wij hier beschrijven meest alle de soorten van Cozen-Brandt / onvolwassen ende
gebreckelijcke graenen / die hunnen edelen aert ende goetheit allengeskens afgeleydt ende verloren hebben /
zij door ongesteltheit des lichts / zij door onbequaemheit des aertrijcks / zij oock door het achterlaten ende
versuymentse van de oeffeninge die selve Cozen behoort te wesen.

Daer beneffens sullen wij oock de oncruyden ende moeyelijcke geslachten van gewas stellen / die het Co-
zen lastich vallen / oft selve verdrucken: Want voorwaer men soude de selve met geene goede reden mogen
achterlaten oft elders dan met het Cozen beschrijven.

Bij de selve sullen oock niet onbillijck de quade / onnutte oft overtoellige cruyden / de welke de Wepen
ende Deemden bederven / ende het goet cruydt / als Gras ende ander Voeder verdrucken / eenige plaetsen in
dit Boeck mogen hebben.

Noch zijn hier oock bijgevoecht de beschrijvingen van veel cruyden die in vochte ende broeckige plaetsen /
106